

การแท้งและการคลอดลูกตายของสุกร

ประกาย จิตรกร สห.บ., อนุ. ก.ศ.

ในปัจจุบันนี้เรามักได้ยินคำว่าโรคแท้งอยู่บ่อยๆ และส่วนมากมักจะหมายถึงโรคที่เกิดจากเชื้อ Brucella ความจริงยังมีโรคอีกหลายโรคที่ทำให้สุกรแท้งได้ ในจำพวกแบคทีเรียก็มีอยู่หลายชนิด นอกจากนี้ยังมีโปรโตซัว, เชื้อไวรัสหลายชนิด, เชื้อรา, สารเป็นพิษที่ประปรายอยู่ในอาหาร, การขาดแร่ธาตุ, การขาดวิตามิน, และสาเหตุอื่นๆ

ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้จะมีห้องปฏิบัติการค้นคว้าที่จะช่วยในการวินิจฉัยหาสาเหตุของการแท้งก็ตาม แต่ก็มีไม่น้อยกว่า ๒๕% ที่ไม่สามารถจะบอกสาเหตุได้แน่นอน

เฉพาะเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้แท้งได้ก็มีเชื้อ Brucella, Leptospira, Escherichia coli, Streptococci, Staphylococci และ Erysipelothrix insidiosa (rhusiopathiae)

ส่วนเชื้อไวรัสที่ทำให้สุกรแท้งได้แก่ไวรัสฮิวาต์สุกรที่ทำให้อ่อนกำลัง (attenuated hog cholera), Pseudorabies, Vesicular exanthema, Foot-and-Mouth Disease, Japanese B Encephalitis, Japanese hemagglutinating Virus, Swine Influenza และ Transmissible Gastroenteritis Virus.

เชื้อราเท่าที่ทราบก็มี Toxoplasma และ Aspergillus sp.

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้เกิดการแท้งในสุกร เพื่อสะดวกในการบรรยายจะได้แบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ๆ คือจำพวกแรกได้แก่ลูกที่คลอดออกมาตาย แต่ไม่มีลักษณะเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ด้วยตาเปล่า (ยกเว้นที่มีเลือดออกตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย) จำพวกที่สองได้แก่การแท้งและลูกตายโดยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ด้วยตาเปล่า

๑. ลูกที่ตายไม่มีลักษณะเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ด้วยตาเปล่า (เว้นแต่มีเลือดออก)

การแท้งประปรายก่อนครบกำหนดคลอด ความเครียดที่เกิดจากการนำสุกรท้องเข้าไปในฝูงใหม่และการต่อสู้กับสุกรเก่าก็เป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้เกิดการแท้งขึ้น การปฏิบัติอย่างไม่ปราณีหรือได้รับบาดเจ็บจากการขนส่งสุกรก็ทำให้สุกรแท้งได้เช่นเดียวกัน

แม่ตุ๋กรที่ไ้รับเชื้อโรคที่ม่ความรุนแรงน้อย เช่น Esch coli, streptococci หรือ Staphylococci ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แท้งก่อนคลอดในครรภ์จะโตเต็มที่ไ้เหมือนกัน การแท้งเช่นนี้ไ้ว่าเป็นอันดับแรกที่ทำให้เกิดการแท้งที่มีสาเหตุมาจากเชื้อโรค

ก. การตายของลูกสุกรอย่างประปรายเมื่อถึงกำหนดคลอด การเอาใจไ้แม่ตุ๋กรที่ไ้คลอดนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ ลูกตุ๋กรอาจถูกแม่ทั้บตาย ถ้าไม่มีไม้กั้นทั้บ ลูกตุ๋กรที่คลอดออกมาใหม่ ๆ บางทีอาจมีเยื่อรกบีบคั้นจนหายใจไม่ออกก็ยังมี

การนำเอาแม่ตุ๋กรสาวเข้าไปปะปนกับแม่ตุ๋กรแก่ก็อาจจะทำให้แม่ตุ๋กรสาวคิดเชื้อโรคจำพวกที่ไ้ไม่รุนแรง ซึ่งตุ๋กรอายุมากสามารถทนทานไ้และจะทำให้เกิดการตายของลูกตุ๋กรเมื่อถึงกำหนดคลอด

ข. การตายของลูกสุกรอย่างประปรายภายหลังครบกำหนดคลอด ลูกตุ๋กรที่มีขนาดใหญ่ผิดปกติในครอกที่มีน้อยตัว หรือแม่ตุ๋กรที่มีกระดูกเชิงกรานแคบ อาจทำให้คลอดถูกซ้้ากว่ากำหนด ในสภาพที่ว่านลูกที่คลอดม้ก็จะตายท้งนเพราะถ่ายส่คือถูกกดอยู่ในช่องคลอดเป็นเวลายาวนาน ทำให้การถ่ายเท Oxygen ระหว่างแม่กับลูกขาดคอนานเกินควร

ค. การแท้งและการตายของลูกท้งครอกก่อนหรือเมื่อครบกำหนดคลอด ถ้า เช่นนี้เราอาจบอกไ้ว่าเกิด Toxaemia ซึ่ง กลุ่มอาการนี้เกิดขึ้นไ้กับแม่ตุ๋กรทุกอายุ และไ้ม่มีความคุม้กายหลงที่เป็นครกท้งหนึ่งแล้ว อาการที่เห็นไ้ก็คือแม่ตุ๋กรเบืออาหาร และแสดงอาการไ้ม่สบายอื่น ๆ ให้เห็นว่แต่ไ้ม่มีไ้ สารที่ไ้ทำให้เกิดเป็นพิษอาจไ้แก่ Dicoumarin หรือ Estrogen ซึ่งอาจปะปนในอาหารที่มีวรา

เชื้อโรคที่ไ้ทำให้เกิดการแท้งหรือลูกที่คลอดตาย โดยไ้ม่มีลักษณะผิดปกติวันแต่มีเลือดออกตามส่วนต่าง ๆ ของลูกส่วนมากม้ก็มีสาเหตุมาจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งโดยทั้ไปแล้วแม่ตุ๋กรสาวคิดเชื้อไ้ได้ง่ายกว่าแม่ตุ๋กรอายุมาก แม่ตุ๋กรที่รับเชื้อโรคเข้าไปจะมีไ้สูงเบืออาหารเด็กน้อยและแสดงอาการไ้ม่สบาย การแท้งอาจเกิดขึ้นไ้ได้ในระหว่างตั้งท้อง แต่ม้ก็พบบ่อยที่ตุ๋กรคลอดไ้ไ้คลอดหรืออาจคลอดตามกำหนดแต่ถูกตาย เชื้อ Brucella sp. ก็ทำให้เกิดแท้งไ้ได้ในระยะแรก ๆ ของการตั้งท้อง เช่นเดียวกับแบคทีเรียชนิดอื่น ๆ แม่ตุ๋กรที่เป็นโรค Leptospira, Brucella suis, Esch coli, Streptococci Staphylococci, Erysipelotahrix (rhusiopathiae) ตุ๋กรที่ไ้รับเชื้อไวรัสอหิวาต์ตุ๋กรที่ไ้ทำให้เกิดการแท้งไ้เช่นเดียวกับ การ

ตรวจโรค Leptospirosis และ Brucellosis โดยทาง ซีโร โดยนี้พบว่าช่วยในการวินิจฉัยโรคได้มาก

ง. การตายทั้งครอกเมื่อครบกำหนดคลอด ลูกสุกรที่ตายเนื่องจากแม่ขาดวิตามิน เอ จะมีลักษณะเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งจะกล่าวในภายหลัง อาจจะมีบางครั้งที่อาจไม่พบการเปลี่ยนแปลงในลูกที่ตาย ในกรณีเช่นนี้ต้องวิเคราะห์หาปริมาณของวิตามิน เอ ในคับของลูกที่ตาย

การขาดธาตุเหล็กและแคลเซียมก็ทำให้ลูกตายเมื่อครบกำหนดคลอดเหมือนกัน การขาดเหล็กจะเห็นได้ชัดว่าลูกสุกรที่รอดตายมีอาการโลหิตจางมาก สำหรับการขาดแคลเซียมนั้นเป็นการขาดที่พบทวชนได้ถ้าแม่สุกรมีลูกมากกว่าหนึ่งครอก แม่สุกรที่ขาดแคลเซียมชนิดความเด่น (คือการขาดชนิดที่ไม่แสดงอาการให้เห็นชัด) จำนวนลูกที่ตายในครอกหนึ่ง ๆ จะเพิ่มเรื่อย ๆ (ตั้งแต่ ๕๐% ขึ้นไป) ถ้าแม่สุกรขาดแคลเซียมมาก ๆ จะแสดงอาการขาดดังเป็นอมพาศให้เห็นได้บ่อย ๆ

๒. การแท้งและลูกที่คลอดออกมาตาย โดยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงของลูกอ่อน

การผิดปกติของลูกอ่อนเมื่อคลอดออกมาตาย อาจมีระยะเวลาดังนี้จะได้อ่าวต่อไป เช่น ความผิดปกติที่เนื่องมาจากกรรมพันธุ์ หรือลูกที่แห้งผ่อไปในรายที่แม่สุกรมีลูกประมาณ ๑๒ ถึง ๑๖ ตัว

ก. การแท้งทั้งครอกก่อนจะครบกำหนดคลอด (พร้อมทั้งมีความผิดปกติของลูกอ่อนด้วย)

โดยทั่วไปแล้วสิ่งที่จะทำให้แม่สุกรคลอดก่อนกำหนด โดยลูกที่แท้งมีลักษณะผิดปกติมักเนื่องมาจากได้รับสารที่เป็นพิษนานพอควรโดยที่ลูกที่อยู่ในท้องยังไม่ตายแต่เติบโตอย่างผิดปกติจนกระทั่งตายในที่สุด ลูกที่แท้งมักมีขนาดไม่สม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่นจะพบได้ในแม่สุกรที่กิน Dicumarol เข้าไปเป็นเวลานาน

ข. ลูกที่คลอดตายเมื่อครบกำหนดคลอดปกติ (พร้อมทั้งมีลักษณะพิการของลูกอ่อนให้เห็น) การขาดวิตามิน เอ ของแม่สุกรที่คลอดออกมาใหม่ ๆ ตายหรืออ่อนแอและตายไม่ช้าหลังจากคลอดลูก สุกรสาวหรือสุกรอายุมากก็อาจคลอดลูกตายแบบนั้นได้เท่า ๆ กัน ลูกสุกรที่คลอดออกมามีลักษณะบวมหน้า, ท้องมารหรืออวัยวะภายในบวมหน้า ผิด

หนังไค้คางและบริเวณรักแร้จะมีน้ำเป็นวุ้นใสเหลือง ลักษณะพิการที่จะพบได้คือตาเด็ก,
 เพดานปากโหว่, หัวบาตร (hydrocephalus), หัวใจพิการ, ไตมีลักษณะผิดปกติและหุ้ม
 หลายแฉก

นอกจากการขาดวิตามิน เอ ซึ่งทำให้ลูกสุกรคลอดออกมาตายในลักษณะผิดปกติ
 แล้ว เชื้อไวรัสหลายชนิดก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ลูกสุกรตายหรือมีลักษณะพิการอีกด้วย เท่าที่
 ทราบเชื้อไวรัสเหล่านี้ได้แก่ไวรัสฮิวาคัสสุกรที่ทำให้อ่อนกำลัง (attenuated hog cholera),
 Pseudorabies, Vesicular Exanthema, Foot-and-Mouth Disease, Japanese B Ence-
 phalitis, Japanes Hemagglutinating Virus, Swine Influenza และ Transmissible
 Gastroenteritis Virus สำหรับเชื้อฮิวาคัสสุกรนอกจากจะทำให้ลูกตายและถูกลูกดูดซึมไป
 แล้วยังทำให้ลูกที่แท้งออกมามีลักษณะบวมหน้า, ท้องมาร, คับเป็นจุด, หัวเขียว, จมูกยาว
 และมีคอกอีกด้วย

เชื้อโรคที่ทำให้เกิดการแท้ง ส่วนมากเข้าทางปากมดลูกในเวลาที่ผสมพันธุ์หรือ ๓
 ถึง ๕ สัปดาห์ของการตั้งท้อง โดยมากโรคจะเกิดกับลูกอ่อนที่อยู่ใกล้กับปากมดลูกก่อน
 แล้วจึงค่อยๆ ตามไปยังตัวอ่อนที่อยู่ห่างออกไป ลูกอ่อนที่ตายก่อนอายุ ๓๕ วัน จะถูกดูดซึม
 จนเกือบหมด ลูกอ่อนที่แห้งเหี่ยวมากแสดงว่าตายมาก่อนลูกอ่อนที่มีขนาดใหญ่กว่า

นอกจากสาเหตุที่ทำให้สุกรแท้ง และลูกตายดังได้กล่าวมาแล้วยังมีปัจจัยที่ควรกล่าว
 ไว้ในที่นี้ด้วยคือการผสมไม่คิด มีสุกรประมาณ ๑๐% ที่เป็นหมัน สาเหตุที่ทำให้เป็น
 หมันเท่าที่พบมากที่สุดคือการมีน้ำอยู่ในท่อไข่ (Hydrosalpinges) และถุงบรรจุไข่ในรังไข่ไม่
 แฉก (Cystic follicles) สำหรับการมีน้ำในท่อไข่เชื่อว่ามีส่วนมาจากกรรมพันธุ์ ส่วนถุง
 บรรจุไข่ไม่แตกนั้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากความผิดปกติของฮอโมนส์.